rum. 1909—11. — Vallasekr Laitse v. Harjum. 1911, Piirsalu v. Läänem. 1911—21, Kuksema v. Järvam. 1921. a-st. — Piirsalu Har. S-i juh. l. ja rmtukogu korraldaja 1912—17; Lääne mk. tööliste üh-ste keskjuh. esim. ja nõuk. l. 1921—23; üleriikl. v.-sekr. s-i keskjuh. abiesim. 1919—20; Eestimaa v.-sekr. s-i Läänem. osak. esim. 1917—21; Järvamaa asunikk. ja riigirentnikk. komitee sekr. 1922—28; Roosna-Alliku Kartuliüh-se juh. l.; Kuksema vastast. kinnituss-i kirjatoim. j. m. — Polit.: sots. — Alal. asuk.: Kuksema v.

SORRO, Mart, põllumees. Sünd. 16. XI 1856 Vaivara v. Virum.; vanemad — talupidajad Kristjan S. ja Kadri (Romaan); abielus Helene Konsa'ga 1901. a-st. — Lõpetas Vaivara klk.-k. 1877. — Vaivara Vana-Sõtke külak. õp. 1877—1909; põllum.-aednik Vaivaras 1900. a-st. — Vaivara Põllum. S-i asutaja ja esim., hiljemini auesim. 1899. a-st; V. L.-H. Üh-se asutaja ja nõuk. esim. 1908—24; korraldas põllutöö- ja karjakasvatusenäituse Narvas 1904, Jõhvis 1905; asutanud Vaivarasse vastastik. tulekinnit. s-i, V. kontrollpiimaüh-se (1907) ja turbaüh-se; kohal. tuletõrjeseltsi asut. 1900 ja esimene esim.; asutanud laulukoore, korraldanud piduõhtuid ja pidanud põllumajandusl. kõnesid. — Polit.: rahvaerak. — Alal. asuk.: Vaivara.

SPEEK, Peeter Aleksander, politikategelane ja ühiskonnateadlane. Sünd. 16. VI 1873 Lipardi t. Pangodi v. Tartum.; vanemad — talupidajad Peeter S. ja Ann (Kruuse); abielus Frances Valiant'iga 1917. a-st. — Õppis Laguja külak., Kastolatsi ap. õig. kirikuk., Tartu õp.-sem., Peterburi kub.-semstvo õp. k. 1891—94, prof. Leshaft'i kasvatusteadusl. kurs. Peterb. 1893/94, Peterb. semstvo põllutöökurs. 1894; Tartu ülik. õigusteadusk. vabakuulajana talvekuudel 1901—03, Kalifornia osariigi Berkeley ülik. suvekurs. 1910, Wisconsini osariigi Madisoni ülik. 1910—15, õppides majandusteadust, sotsioloogiat ja polit. teadusi; omandas sama ülik. juures Master of Arts kraadi 1912, filosoofia doktori kraadi 1915. — Õp. Lohkva külak. Raadi v. 1894 ja Rannu ev. lut. klk.-k. 1894—95; Kaarepere 2-kl. min.-k. juh. 1895—96; Lohusuu 2-kl. min.-k. ja pedag.-kl. juh. 1896—99; Pihkva kub. semstvo statistikabüroo teenistuses 1899—1901; „Oleviku" toimetaja 1901; „Uudiste" asutaja ja toimetaja Tartus 1903—05; ajalehe „Kiir" ja põrandaaluse ajalehe „Töö" asutaja ja toimetaja Peterburis 1906—07; revolutsioonil. tegevuse pärast paos Šveitsis ja Peterburis 1906—07, Berliinis 1907—08; asus Ameerikasse dets. 1908; ajalehe „Uus Ilm" toimetaja New Yorgis 1909—10; Ühendriikide Tööstusolude Kom. (U. S. Commission on Industrial Relations) osak. juh., reisides läbi terve P.-Ameerika tööliskonna elutingimustega tutvumiseks 1913—15, Wisconsini ülik. õp. kindlustusküsimuste alal 1915/16; Ühendriikide Kongressi rmtukogu ametnik Washingtonis 1916—17, sama asutise Ida-Euroopa osak. juh. 1917—27; Ühendriikide töömin-mi tööstatistika-büroo teenistuses 1929. a-st, vahepeal enda-asut. American Correspondence Service'i juh. — E. sots.-dem. tööliste partei asutajaid 1904—05; tegev 1905. a. revolutsioonil. liikumises; koostas ja avaldas märgukirja Vene keskvalitsusele kevadel 1905, nõudes radikaalseid reforme ja Eestile autonoomiat; esitas Šveitsis sotsialistl. Internatsionaalile suvel 1906 aruande Eesti töölisliikumisest; teinud propagandat E. V. tunnustamiseks Ühendriikide poolt ja pidanud loenguid Eesti tutvustamiseks Ameerika politil. ja teadusl. ringkonnis; nädalalehe „Ameerika Eestlase" juhtivaid kaastöölisi New Yorgis 1924—25; propageerinud väliseestlaste org-ide keskuste asutamist ja kodumaa perioodil. külastamist. — Ühendriikide valitsusasutiste ülesandel teostanud uurimusi ühiskondl. küsimuste alalt; avaldanud eriraamatuina eesti k. pedagoogil. käsitluse *Ema ja laps* (1910, P. Peters'i varjunime all), *Turistid* (1915), *Alkoholikeeld P.-A. Ühendatud Riikides* (1924), *Palga teooriad ja tendentsid Ühisriikides* (1929), inglise k. rea uurimusi tööliskü simuse, immigratsiooniprobleemi j. m. kohta teadusl. väljaandeis ja eriraamatuina, milledest nimetatagu: 7 aruannet Ühendriikide tööstusolude komile, *The Singletax and the Labor Movement* (1917, doktori-väitekiri), *A Stake in the Land* (1921), *Variations in Employment Trends of Women and Men* (1928); 1930. a-st Columbia ülik. Soc. Science Abstracts kollaboraatorina eestikeelsete sotsiaalteadusl. perioodil. väljaannete sisu refereerija; avaldanud rea artikleid ka E. iseseisvusaegses